

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nemčijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.—.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglesi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

Še o praških slavnostih in Jugoslaviji.

V tržaškem bratskem »Lavoratoru« se debata o tej stvari nadaljuje in je že prišla v drug štadij. Do sedaj so razpravljali samo o stališču italijanskih sodrugov in italijanskega naroda. Bilo je nekako nasprotstvo med naziranjmi sodr. Pittonija in uredništva na eni; sodruga Puecher na drugi in »Edinost« na tretji strani. Sedaj je v razpravljanje posegel tudi sodr. dr. Tuma, ki vpleta v razpravo razen svojega naziranja tudi stališče naše stranke in nekatere izjave naših sodrugov. Ne bomo priložili članka v celoti. Hočemo pa podati glavne misli, ki se tičejo našega stališča in na katere hočemo tudi odgovorjati.

Sodr. dr. Tuma ponavlja že svoje znano naziranje, da le bila majniška deklaracija naročena iz Londona in da so jo podpirali višji krogi v Avstriji. Potem pravi, da so se izjavili češki socialisti za pristaše češke države po mišljenju nacionalistov in da niso imeli poguma se izjaviti za čisto samoodločbo narodov. Zaraditega je njih taktika nacionalistična. Nato poroča o sklepih naše tivoljske konference in našega strankinega zbora iz leta 1917, glede združitve S. H. S. v eno državno skupino, katero se utegne doseči le potom internacionale, ker se bo samoodločba narodov mogla uresničiti le potom internacionale. Majnska deklaracija Jugoslovnov in Čehov je že prešla nazore o samoodločbi narodov, ker Čehi hočejo združiti Češko, Moravsko in Šlezko na podlagi nekdanjega državnega prava in Jugoslovani hočejo celo jadransko obrežje ne glede na narod, ki že tisoče let živi na tej zemlji in neglede na posebno svetovno pozicijo Trsta kot trgovskega in mednarodnega središča.

Nadalje pravi, da dokler se Čehi in Jugoslovani ne odločijo, da precizirajo svoje stališče napram Nemcem in Italijanom, s katerimi bivajo skupaj, dokler njih agitacija prihaja do ekstremnega šovinizma, ne bi smel nobeden odkritosrčen socialist prisostvovati manifestacijam majniške deklaracije, konfuzne s izjavo po samoodločbi narodov. In v slučaju, če se teh manifestacij mora udeležiti kot zastopnik delavske internacionale, se lahko izjavi, za popolno svobodo narodov — in posebno zatiranih, toda mora s povzdignjenim glasom poudariti, da samo mednarodno delavstvo vsega sveta more doseči popolno svobodo vsem narodom. Smatram za politični pogrešek ne samo iz socialističnega stališča, temveč tudi v interesu svojega naroda, da Golouh ali pa Kristan in drugi prisostvujejo narodnjaškim shodom in da nimajo poguma izjaviti javno, da je ta pot zgrešena in da samo mednarodni in revolucionarno-razredni boj je primeren, da se doseže samoodločba slovanskega naroda. Ti pozabljajo, da je nacionalistična taktika v narodu sprotno s socialističnimi načeli. Izjavljam tudi, da bi bil velik politični pogrešek, tako v interesu italijanske socialistične stranke, kakor v interesu italijanskega naroda udeležba V. Pittonija na praških slavnostih, ker so bile nacionalistične. Socialistične stranke so morale iz političnih ozirov prirediti posebno manifestacijo. Potem govori o političnih in strankarskih razmerah na Češkem. Te razmere so bile znane sodr. Pittoniju, kakor sodrugom Kristanu in Golouhu. Potem sodr. Tuma nadaljuje in pravi: **Mi slovenski socialisti moramo kratkoma priznati, da je Trst že dva tisoč let narodno latinsko-italijanski in da se je leta 1382. pridružil Avstriji kot svobodno mesto in je bil kot priznan od Dunaja še l. 1848. Svoboda in samoodločba Trsta nima nasprotstev. Priznati to pravico italijanskemu narodu in v istem momentu izjavljati, da je edin način, da se to doseže mednarodni boj. — Zastopnik jugoslov. soc. dem. stranke bi bil smel samo pod tem pogojem prisostvovati praškim in tržaškim slavnostim.**

Dr. Tuma že vnaprej ve, da bo to njegovo izjavo slabo tolmačilo več sodrugov in da ga bodo meščanske stranke napadale za njegove svobodne besede. Toda čutil je v dolžnost, da to pove, ker narodno vprašanje ni nikjer tako težavno, kakor na Primorskem, kjer sta dva naroda tako prešla drug v drugega. Rešitev pa je mogoča le na mednarodni podlagi.

Nato zaključil sodr. Tuma svoj članek in pravi, da je čutil potrebo izpregovoriti k tej polemiki, ker zadnje čase niti jugoslov. soc. dem. stranka v Ljubljani ni imela

la poguma (??) precizirati svoje socialistično stališče in izjaviti, da je dolžnost vsakega zastopnika stranke na manifestacijah za majnsko deklaracijo, precizirati, da je delavska taktika tudi tu le mednarodna, razredno revolucionarna. Vsako zamolčavanje tega ni samo v škodo delavskemu gibanju, temveč v škodo gibanju za svobodo narodov. Edino neizprosno boj za socialno in materialno svobodo človeka, more prinesiti svobodo vsemu svetu in jamči svobodo malim narodom. Samo klic: »proletarci vseh dežel, združite se!« more rešiti človeštvo iz te kapitalistično-nacionalistične poparjenosti.

Tako razvija svoje misli v splošnem sodr. dr. Tuma: Od naše strani samo nekaj besed v pojasnilo, ker nas hoče članek pokazati italijanskim sodrugom kot ljudi, ki nimamo poguma, povedati svoje mnenje in ki smo zašli v nacionalistične vode. Predvsem sodr. dr. Tuma ve, da nismo šli na noben shod, da se izjavljamo za majniško deklaracijo kot tako, ker sam ve, da se z njo povsem ne strinjamo, in ve tudi zakaj. Sodr. dr. Tuma ve, da naša stranka ni poslala sodr. Kristana v Prago na nacionalno slavnost, temveč na socialistično. Da se na tej ni prekoračilo socialističnih mej, se lahko prepriča iz poročil, objavljenih v »Pravu Lidu« in v »Napreju«. Dr. Tuma je informiran, da so naši govorniki na manifestacijskih shodih povsod zavzemali pravo stališče in izjavljali, da nastopamo in bomo nastopali povsod, kjer bo prilika za združitev S. H. S. v samostojno državno skupino. Povsod se je poudarjalo, da stojimo na stališču samoodločbe narodov. Iz tega je tudi razvidno, da se ne moremo izjavljati solidarne z meščanskimi strankami v detajlih. Prav tržaško vprašanje je za nas najbolj kočljivo, ker se ga ne da rešiti z resolucijo tega ali onega shoda, te ali one stranke. Vprašanje Trsta bodo odločevali drugi krogi, brez nas in morda proti nam. Prav zato iščemo sporazuma s sodrugji, ki so interesirani, ker le sporazumno utegnemo na odločitev kolikortoliko vplivati. Sodr. Tuma je postal strog internacionalist in prepušča vsa vprašanja v rešitev internacionalisti. Ve pa dobro, da smo bili in smo vedno internacionalisti, in tudi danes je naša srčna želja, da se internacionala čim prej vzpostavi. Ali dejstvo je to, da danes internacionale ni, in bo minilo še nekaj časa preden oživi, kaj še da bi odločevala. Narodna vprašanja so pa danes na dnevnem redu in se bodo morala rešiti tako ali tako. Slovenski proletarci nimamo danes tistega vpliva in moči, da bi sami reševali to vprašanje. Internacionalne danes v resnici ni, ki bi dovedla stvar do rešitve. Ali naj zaradi tega odložimo naš narodni program in čakamo boljših časov, dokler internacionala oživi in postane odločujoči faktor! Mislimo, da ne! Rešitev narodnega vprašanja je nujna zadeva naroda in lahko bi rekli vseh narodov. Naša dolžnost je, da to rešitev pospešujemo, v kolikor nam naše moči dopuščajo, ne da bi s tem kompromitirali naša strankina načela. Saj je dr. Tuma sam predlagal sodelovanje. Tisti krogi, ki so po mnenju Tume »favorizirali« majnsko deklaracijo ob nje porodu, ji danes nasprotujejo in grozijo s persekucijami vsem tistim, ki zanj agitirajo in se bojujejo. Mi se v bistvu z deklaracijo strinjamo, ker stojimo neomajno na stališču združitve S. H. S. Toda naj se danes kot revolucionarna stranka skrijemo in čakamo, da se persekucije končajo in takrat zopet pridemo na dan in kažemo naš program in našo revolucionarno dušo. Ne, tako mi ne napravimo, ker tega ne moremo, ker bi bilo pod našo strankarsko in delavsko častjo. Danes se grozi narodu, ki zahteva svobodo, del tega naroda smo tudi mi. Naša dolžnost je, da se tem grožnjam upremo in pokažemo, da v bistvu med narodom ni razlike. To smo napravili na omenjenih shodih in nič drugega. Nobeden naših govornikov se ni pridružil majniški deklaraciji kot taki. Noben govornik ni podpisal šovinistične politike ne napram Italijanom ne napram Nemcem. Smo in hočemo biti za svobodo vsakega naroda. To ni nacionalistično, zato pojdemo po tej poti tudi v bodoče neglede na levo ali desno. Smo socialisti in taki ostanemo!

Vedno isti

Nobeno računanje ne pomaga nič. Avstrijskim nemškimi nacionalcem bi lahko predložili desetkrat številke

nemškega in slovanskega prebivalstva, številke nemških in nenemških poslancev, toda kljub temu ne uvidijo, da v državi ne morejo vladati in da morejo tvoriti parlamentarično večino le v zvezi z nemškimi strankami. Od časa do časa so bili sicer malo pohlevnejši in so iskali, kje bi dobili prijateljev in zaveznikov. Če pa najdejo kako vplivno osebo, ki ima dovolj moči v rokah in ki jim obljubi, da ustreže njih »belangom«, tedaj hočejo biti močni, korakajo dalje kar preko vseh drugih strank in so pripravljeni, zvezati se celo z vragom. Pogum je lepá čednost, toda prevzetnost, ker menijo, da imajo na svoji strani nekaj vplivnih faktorjev v državi, je abotna. Nemško nacionalni zastopniki poudarjajo vedno iznova, da hočejo Avstrijo. Avstrija se nahaja, kakor vidi vsakdo, ki zna gledati, v hudi krizi. V čem obstoja ta kriza, dokazujejo stališča nenemških narodov, to izpričuje pa tudi vedenje širokih mas nemškega naroda. Kdor hoče Avstrijo, ta danes ne sme pretiti, da obrne hrbet državi, kakor so storili to deli nemških nacionalcev, le zato, da se jim zajamči, da bodo dosegli svoje »belange«, kakor za časa Stürgkha potom nasilnih sredstev, s katerimi razpolaga državna uprava. Pa tudi še potem se morajo vprašati, kako velika so ta sredstva pod danimi razmerami. Da bi bila masa nemškega naroda, kljub vseh »volkstagov« nemških županov in občinskih zaščitnikov, pripravljena sčistiti absolutistično politiko — bi bilo prav zgrešeno upanje. Ti ljudje naj se nikar ne domišljujejo, da imajo razen v svojih najožjih krogih, med nemškim prebivalstvom kako posebno zaslonbo! V štirih letih vojne so široke ljudske množice tako natančno spoznale ljubezen do domovine in ljudstva deželnih, okrajnih in občinskih oblastnežev, tako globoko pregledale način njihovega patriotizma, da utegne slišati vsak dan in povsod kar najbolj čudne govorce o tem. Stradajoče in trpeče mase niso slepe, gledajo z očmi, ki jim je beda poostrila poglede in vidijo, odkod dobivajo »boljši sloji« sredstva za vztrajanje.

Na razpotju pa je sedaj vprašanje: Seidler ali parlament! Celokupno prebivalstvo Avstrije in tudi nemško, hoče parlament. Ne zato, ker pričakuje od njega bogve kaj, temveč zato, ker se boji absolutizma, ki ga je že pod Stürgkhim doobra okusila. Protivi se misli, da bi brez besed in brez vpliva moralo prenašati vsa gorja in zatiranja, ki jih vojna daleko ne upravičuje. Naj govore danes ljudstvu ne vem o kakšnih visokih ciljih, ljudstvo tem govornikom in kričačem visokih ciljev ne veruje več. Le misli si: Gotovo imaš doma polno vrečo moke in polno skledo masti! Tega se mu ne more zameriti, ker vidi večinoma že telesno razliko med seboj in njimi. Temu se pridružujejo še obile izkušnje v vojnem času, ki jih je preprosti človek moral povsod okusiti. Povsod se ljudje sprašujejo, bo-li treba večno trpeti in čakati? Govori o strašnih, hudih in izdajalskih Čehih in o upornih »bindišerjih« ne reagirajo več na nemško maso. Masa ve, da ti nočejo razbiti parlamenta. In, da ne bodo govorili ti po okusu nemških nacionalcev in vlade, to nemške mase ne razburja več. Toliko manj pa bi razumela, če zve, da hočejo odstraniti parlament, to javno tribuno, le radi osebe ministrskega predsednika in pa, da se uvede vsesplošno molčanje kot najvišji zakon. Poljaki hočejo parlament, to dokazujejo krakovski sklepi, ki obenem pravijo, da hočejo le parlamentarično sodelovanje. In zopet so tu nemški meščanski zastopniki, ki se protivijo sklicanju parlamenta in govore o jamstvih. Iz merodajne strani se slišijo naslednje vesti: »Sedaj je skoro gotovo, da zbornica v mesecu juniju ne bo sklicana. Krakovski sklepi poljskega kluba so onemogočili predpogoje, pod katerimi bi ministrski predsednik mogel sklicati parlament. Nemške stranke bodo na svojem petkovem zborovanju sklenile, da se izreče Seidlerjevemu kabinetu največje zaupanje in se smatra vsaka sprememba vlade v sedanjem trenutku za vojno napoved nemških strank.«

Zopet so nemške nacionalne stranke one, ki hočejo prepričati parlament. Zdi se, da se vrača Stürgkhova doba. Toda pazijo naj se! Sedaj bi delale račun brez krčmarja, zakaj časi so danes drugačni kakor so bili za Stürgkhovega paševanja. Kratko in malo: Zaradi Seidlerja uvesti absolutizem, bi bilo nezmislivo. Posledice bodo nosili oni, ki bodo zakrivali polom.

Pisma z Dunaja.

13. Junija 1918.

I.

»Sempatja Vam naj pišem«. Hm — veste, že dolgo je, kar nisem v ta namen pomočil peresa v črno vodo. Ni volje zato. Živim na Dunaju.

Goethe in Schiller sta sicer pela o našem mestu: »Mich umwohnt mit glänzendem Aug' das Volk der Phaeaken, immer ist Sonntag, es dreht immer am Herd sich der Spiess.« Sedaj so se sicer časi izpremenili. Ni več vsak dan nedelja, pač pa žalosten delavnik je prejšnja lepa nedelja! V l. 1917. je porabilo — da navedem mal dokaz! — društvo za ljudske kuhinje (Wiener Volksküchenverein) povprečno 1:3 grama masti na eno porcijo jedače in pa eno jajce na — 17.000 porcij! V l. 1917 se je oddalo v kuhinjah tega društva 28 milijonov porcij, za 7 (sedem) milijonov več kot v l. 1916!! Kje je znani »Backhändelzeit«.

No, da bodete Vi, cenjeni sodrug urednik, in pa Vaši čitatelji imeli malo pojma o našem Dunaju, bom malo orisal kaj Dunaj poje in potrebuje...

V našem dvamilijonskem mestu ima dobiti vsaka oseba na teden 250 gramov moke in 1260 gramov kruha, 180 gramov cukra, 31 gramov kave, 40 gramov masti in 1500 gramov krompirja. To velja samo za predmete na karte. Koliko znese to na teden? Preračunajmo! Najdemo pa, da rabi Dunaj na teden: 500.000 kg moke, 2.520.000 kg kruha, 360.000 kg cukra, 62.000 kg vojne kave, 80.000 kg masti in 3.000.000 kg krompirja. Lepe številke! Seve to bi rabili, če bi — dobili! Oziroma: toliko bi morali dobiti. Kar je manj, je manj! Zato pa ni več vsak dunajski dan nedelja!

Jajec je Dunaj porabil v l. 1913. — 46.600.000, v l. 1917. pa le 18.600.000, torej samo za 28 milijonov manj! Masla se je porabilo v l. 1913. kar 1.200.000 kg, lani pa le 154.600 kg. Mesa je Dunaj pojedel v l. 1913. kar 159 milijonov kg, tedaj na teden 3 milijone. Sedaj? O joj — če berete poročila v »Arbeiterzeitung«, veste, kako je!

Krompirja nam bi imeli sedaj dati po 1 in pol kg na osebo en teden. To bi dalo na teden 3.000.000 kg. Če hočejo to množino vsak teden na Dunaj spraviti, rabijo 100 vagonov, ki mora vsak tehtati 10.000 kg.

Pa bodi dovolj o tem — mislim, da sem Vam s tem dokazal, da Dunaj ni kar si bodi. Časih so rekli zadovoljni Kranjci: Kdor hoče na Dunaj, mora pustiti trebuh odzunaj... No, časih je bilo to le šala in dovtip. Dandanes: ali trebuh odzunaj ali pa precej živeža s seboj!! Eno ali drugo.

Drugače — o politiki, o gospodarskih rečeh, o parlamentu... Bom prihodnje napisal kaj več. Najnovejše že veste: cesar Karl je iz dvornega vlaka poslal pismo, da mora iti — Toggenburg in da bo sedaj naš notranji minister dunajski policijski ravnatelj E. vitez pl. Gayer. Dvorni svetnik dr. Paul pa je tudi postal minister. Za te gospode pač skoro velja ona »mich umwohnt mit glänzendem Aug' das Volk der Phäaken«. Interesantno je, da so v dobi tako važni kot je dandanes postavili na čelo notranjega ministristva moža, ki je bil 30 let v službi c. kr. policije. G. pl. Gayer je star 58 let; hvalijo ga zaradi njegove organizacijske delavnosti in da ni policijskega duha... Pa, vederemo!

Dr. O.

Politični pregled.

— **Jugoslovansko vprašanje.** Nekateri ogrski listi javljajo, da so zastopniki hrvatsko-srbske koalicije na konferenci z dr. Wekerlejem in hrvatskim ministrom Unkelhüsserjem zahtevali ujedinjenje vseh Jugoslovancev v eno državo pod svetoštetfensko krono.

— **Seidler proti parlamentu.** V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da je poletno zasedanje državnega zbora smatrati za pokopano. Očitno je, da vlada sama hoče uničiti parlament. V razgovoru z ministrskim predsednikom so češki poslanci dobili utis, da gre Seidlerju edino še za to, kako onemogočiti obnove delovanja državnega zbora. Ministrski predsednik je danes popolnoma vjetnik one politične smeri, ki jo reprezentirajo zloglasni »volksrati«. Absolutizem se mu zdi edino sredstvo za uveljavljanje nemških belangov, katere je očitvidno sprejel v svoj program. Vitez Seidler se je v zaupnem razgovoru z nemškimi poslanci izrazil, da je odločen kreniti v »novo smer«. Dosedaj da je delal »nepolitično politiko«, sedaj pa hoče postati »političen državnik« ter se držati smeri, v katero je krenila vlada z oktroji na Češkem in s svojimi naredbami proti Jugoslovancem. Prvi dokaz »nove politike« naj bo Nemcem takojšnja ureditev vprašanja nemške navtične šole v Trstu.

— **Nemška navtična šola v Trstu.** Graški »Tagespost« se iz Trsta poroča, da je ustanovitev nemške navtične šole v Trstu že odobrena in zagotovljena. Vse potrebne priprave so končane. Že v prihodnjem šolskem letu (1918/1919) se prične poduk na novem zavodu. Šola bo obsegala tri letnike. V zvezi s šolo se ustanovi obligatoričen internat. Za ravnatelja navtične šole je imenovan vodja navtične sekcije tržaške trgovske akademije ravnatelj Hassegger. Pouk bo v nemščini in italijanščini. Za ustanovitev se je zlasti trudil tržaški namestnik. Čudno je to, da pa za Slovence v Trstu in po enako mešanih krajih v Primorju niti ljudskih šol ni moglo izposlovati.

— **Vprašanje prehrane.** Na Dunaju se vrše te dni konference zastopnikov avstrijske in ogrske vlade o vprašanju prehrane. Konference se udeležujejo tudi ogrski minister za ljudsko prehrano princ Windischgraetz, avstrijski minister dr. Paul in skupni minister za prehrano generalmajor pl. Landwehr. Posvetovanje velja v prvi vrsti razdelitvi letošnje ogrske žetve.

— **Korošci prosijo za živila na Ogrskem.** Odposlanstvo koroških mest Celovec in Beljak se je v torek zglasilo v ogrskem uradu za prehrano ter je, opozarjajoč na veliko pomanjkanje v koroških mestih, prosilo ogrsko vlado, naj bi dovolila izvoz že pred več meseci na Ogrskem nakupljenih živil za Koroško, zlasti masti in moke. Minister princ Windischgraetz je odgovoril, da takega dovoljenja sedaj tako dolgo ne more dati, dokler ni pokrit kontingent masti, ki jo Ogrska po dogovoru mora odstopiti Avstriji. Tudi na Ogrskem da je zavladalo pomanjkanje masti, ki bo v naslednjem času postalo še občutnejše. Ogrska mora v prvi vrsti skrbeti za-se in za armado in v drugi vrsti za Avstriji obljubljeni kontingent. Za sedaj bi mogla Ogrska odstopiti Koroški le sočivja in sadja. Sicer pa je minister odposlanstvo opozarjal, da je Ogrska prevzela obveznost, da v enaki meri da svoje preseške živil na razpolago Avstriji in Nemčiji.

— **Vladna kriza na Pruskem.** Ni dvoma, da je stališče pruske vlade vsled ponovne odklonitve volilne reforme omajano. O kaki krizi sicer še ni govora, a vprašanje je, če se bodo mogli držati ministri, ki so izjavili, da z volilno predlogo stoje in padejo. Če se je položaj mogel še pooprčiti, se je to zgodilo pri zadnjih glasovanjih. »Vorwärts« pravi: Trorazredni parlament je samo za nekaj še dober, namreč za to, da se ga sramotno razpodi. A pritisniti se mu mora še prej pečat ljudske sovražnosti. Vsenemška »Deutsche Tageszeitung« opozarja na znatno večino, s katero je bila volilna reforma odklonjena. Končno ne sme nobena vlada pozabiti, da je Nemčija ustavna država.

— **Nemčija in Holandska.** »Times« poročajo iz Haga, da Nemčija za dobavo premoga Holandski razen takojšnjih dobav mesa in masti zahteva še razne koncesije po vojni.

— **Iz italijanskega parlamenta.** Italijanska poslanska zbornica se je predvčerajšnjim sestala na svoje poletno zasedanje. Otvorjajoč zasedanje se je zbornični predsednik spominjal bojev na zapadni fronti, kjer za vezniki odbijajo nemške navale, ter je zavezniškim borilcem sporočil pozdrave italijanskega parlamenta ter je končal svoj govor z izrazom spoštovanja in priznanja italijanski armadi. Ministrski predsednik Orlando se je pridružil predsednikovim besedam ter še pripomnil: Italijanski vojak pričakuje svoj trenotek brez strahu in s trdnim zaupanjem. Italijanska mornarica je z legendarno čudotvornostjo ravnokar izvojevala veliko zmago. Skoraj že tri mesece traja bitka na zapadni fronti v kateri armade vseh svobodnih in pravni narodov ped za pedjo in uro za uro trgajo domovinska tla iz rok sovražnika za ono veliko zmago, ki — kakor sovražnik dobro ve — ni več daleč. Poslanec Modigliani je izjavil v imenu socialistične frakcije: Stojimo pod pritiskom dejstev, ki odločujejo o usodi Italije. Meseca aprila 1917 je izbruhnila ruska revolucija, je napovedala Amerika vojno in kmalu potem so prišla mirovna pisma cesarja Karla. S temi se italijanski parlament ni pečal. Italijanska vlada se mora še razbremeniti od očitka, izražene v francoskem parlamentu, da je le Italija izpodbila avstrijske mirovne predloge Franciji. Parlament se z nejasno Sommino izjavo ne more zadovoljiti in mora izvesti polno resnico. Socialistična frakcija bo zaradi tega stavila formalni predlog, naj se poslovní red italijanske zbornice po francoskem vzoru izpremeni tako, da se uvedejo kontrolne komisije, ki bodo parlamentu omogočile, da bo zvedel resnico in primerno vplival na italijansko politiko. Ministrski predsednik Orlando je odvrnil, da zbornici ni še vsega povedal, kar namerava povedati o političnem položaju in da bo tudi predlagal, naj se Giardinijev predlog začasno odstavi z dnevnega reda, da se zamore v okviru proračunske debate vršiti obširen razgovor o političnih vprašanjih. Modiglianovo sklicevanje na francoski vzor — pravi Orlando — ni umestno, kajti francoska zbornica je baš vsled Clemenceaujeve želje opustila razgovor o položaju. Giardinij ne ugovarja, da se njegov predlog umakne z dnevnega reda. Prešlo se je potem v razpravo o proračunskem provizoriju, za katero se je prijaviilo 60 govornikov.

— **Ruska rudeča armada.** V Moskvi se je dne 7. junija otvoril prvi ruski kongres vojnih komisarjev. Ljudski komisar za vojne zadeve, Trocky, je v svojem govoru med drugim izvajal: Udeležujte se kongresa izredne važnosti. Ustvariti moramo revolucionarno armado, katere posebno znamenilo je nasprotje s sistemom prisilne discipline, ki je bila karakteristična za armado starega režima. Držati se moramo načela medsebojnega zaupanja in gesla one revolucije, ki naj deluje v pozitivnem smislu. Naša prva naloga mora biti, da odpravimo razredne razlike v armadi. Iz izkustva vemo, da preostale enote stare armade niso imele moči, ustavljati se protirevoluciji; to nas je prisililo, da smo posegli po improvizaciji armadnih formacij iz delavskih in kmečkih elementov, ki so potem razbile od reakcionarcev vprizorjeno gibanje. Ko pa je prišel trenotek, ko je bilo treba

udariti ne samo na notranjo, ampak tudi na vnanjo protirevolucijo, odpovedale so naše čete vsled pomanjkanja tehnične izvežbanosti. Ker je na ta način revolucija znova ogrožena, moramo dobiti sredstvo, da jo rešimo. Razdrli smo stari upravni aparat armadnega vodstva; ustvariti moramo novega. Evropska Rusija se je iz vojaških razlogov razdelila na sedem okrajev, Sibirija na tri. Sistem lokalnih vojnih komisarjev je tesno spojen z organizacijo sovjetov. Na tej podlagi moramo ustvariti rudečo armado. Ustvariti moramo številne komisarijate, sestavljene iz dveh lokalnih zastopnikov sovjeta in enega vojaškega izvedenca. Tako sestavljeni sovjeti nam dajejo poročila za normalno izgradnjo armade. Naš program ne sme iz vidika pustiti načela »Obramba naše delavske revolucije in naše dežele — ognjišča socializma«. Da zagotovimo obrambno dolžnost, se mora registrirati ne le orožje, ampak tudi možje naše dežele.

— **Proces proti bivšemu caru.** Londonskemu časopisu se javlja iz Petrograda, da bo obravnava proti bivšemu caru uprav senzacionalna. Glasom poročil iz Moskve bo sovjet predložil sodišču pisma in brzojavke, katere je bivši car odposlal evropskim monarhom in državnim poglavarjem, tako na primer italijanskemu kralju Viktorju Emanuelu, bolgarskemu kralju Ferdinandu, grškemu kralju Konstantinu, belgijskemu kralju Albertu, nemškemu cesarju in predsedniku Poincaréju.

— **Rusija in ententa.** V angleški zbornici je interpelliral poslanec Lee Smith, je-li se je med Združenimi državami in aliranci doseglo sporazumjenje glede vmešavanja v ruske zadeve in je-li se je sklenilo, da se nudi Rusiji dalekosežna gospodarska pomoč. Vnanji minister Balfour je odgovoril: Vest, da smo se odpovedali dogovoru glede intervencije v Rusiji, ne odgovarja dejstvom. Slej ko prej je živahna naša želja, da na gospodarskem polju priskočimo Rusiji v pomoč.

Kranjska aprovizačna družba.

I.

Te dni se je v javnosti razglasila vest, da so aretirali poleg več drugih gospodov tudi poslovodjo kranjske aprovizačne družbe v Ljubljani g. Ad. Kordina ter vodjo podružnice Geos v Ljubljani, ki je prideljena kranjski aprovizačni družbi, gospoda C. Menardija. Ne bomo danes raziskovali: zakaj, ker to je sedaj dolžnost c. kr. drž. pravdnictva. Upamo, da pride vse na dan. Treba je, ker ne gre, da bi se v težkih dobah kaj prikrivalo iz tel ali drugih ozirav.

Kdo je in kaj je Kranjska aprovizačna družba? Na iniciativo c. kr. dež. vlade in pod njeno patronanco se je ustanovila trgovska družba z omejeno zavezo, v kateri so vstopili gospodje Josip Krisper, L. Bürger kot zastopnika Nemcev, gg. Karl Pollak in Kobi kot zastopnika klerikalcev ter gg. Ivan Knez ter A. Šarabon kot zastopnika liberalcev ter g. dr. Triller kot zastopnik mestne občine ljubljanske. Zastopnikov zadrug, ki so v deželi, se ni povabilo. (Tudi zastopnikov soc. demokratov ne!) V Ljubljani imamo konzumno društvo za Ljubljano in okolico, potem l. del. kons. društvo, Gospodarsko Zvezo, v Zagorju Občno kons. društvo, v Idriji prav tako — ali **teh se ni pritegnilo**. Za poslovodjo so imenovali gosp. Ad. Kordina, bivšega trgovca v Ljubljani. Predsednikom družbe je bil izvoljen veletržec Ivan Knez.

Kranjska aprovizačna družba je veljala za oficijelno prejemalko blaga od Central, glavno od tzv. Oeszeg, to je osrednje avstrijske nakupne družbe na Dunaju, ki ima edina pravico prejemati vse blago iz tujine. Tako je družba prejela ves sir za Kranjsko, vso marmelado, vso tujo mast, vse slanike in skratka vse predmete, ki jih je oddajala Oeszeg. K temu je prišlo počasi še prejemanje po deželi rekvirirane masti ter vse divjačine iz dežele. Ko se je ustanovila še Centrala, se sadije in zelenjavo, takozvana Geos, je seve podružnico uredila pri kranjski aprovizačni družbi, ter si izbrala za svojega moža trgovskega agenta C. Menardija.

Ako je hotel kdo dobiti izvoznico za sadje, za repo, za zelje — obrniti se je moral na Kranjsko aprovizačno družbo.

Skratka: Kranjska aprovizačna družba je postala mogočen in zelo važen činitelj v deželi. C. kr. dež. vlada je imela pri nji vršiti nadzorstvo ter je tudi potom nje disponirala razne množine enega ali drugega blaga.

Kdor je s Kranjsko aprovizačno družbo trgovsko občeval, čutil je, da ni tako kot bi moralo biti. V prvih časih si trkal mnogokrat na vrata v Frančiškanski ulici zaman. Družba, ki je imela važno nalogo, je bila dolgo časa prepuščena edino g. Kordinu, ki je z eno kontroistino vodil vse. Po navadi je bil 15 dni v mesecu odsoten. V njegovi odsotnosti so bila vrata zaprta. Upravni svet se ni pobrigal, da bi bilo tako kot mora povsod biti. Knjigovodja, blagajnik, pri važnih nakupih potreben posvet s strokovnjaki — ne, vodja in vse je bil gosp. Kordin, v kojega dobri in slabi volji je bilo odvisno: komu da blago, komu da več, komu da manj. Ljudje so govorili n. pr. da imajo nekateri zmirom sir, drugi pa redkokedaj. Trgovec Stacul n. pr. je imel vedno vsega

dovolj. Trгоvec Mencinger in podobni trgovci, ki so živahno trgovali z vojaštvom, so prejeli velike množice za civilni konzum določenega blaga, med tem ko trgovine, ki so imele le civilne ljudi za odjemalce, niso prejemale niti desetino svoje porabe.

Kranjska aprovizacijska družba je bila v rokah poslovodje, ki je delal po svoji volji. Kako je delal — o tem bodo govorile druge instance. Dejstvo, da je bil absoluten gospodar, je žalostno in kaže čudno umevanje aprovizacijske naloge!

Splošna delavska zveza „SVOBODA“

priredi

== poučne društvene shode:

V soboto, 15. t. m. ob pol 9. zvečer v restavraciji pri Sternu v Sp. Šiški za sodruge iz Šiške in v bližini.

V nedeljo, 16. t. m. ob 10. dopoldne v dvorani hotela »Ilirija« v Ljubljani, za sodruge iz Kolodvorskega in Udmatskega okraja.

V ponedeljek, 17. t. m. ob pol 9. zvečer v restavraciji »Amerika« na Glincah, za sodruge z Viča-Glinc.

DNEVNI RED:

Potreba dobre organizacije za delavstvo.

Na shodih poroča soodr. Petejan.

Sodruzi iz Ljubljane in okolice udeležite se polnoštevilno shoda v svojem okraju, ker gre za izpopolnitev naše organizacije.

ODBOR.

Dnevne beležke.

— Pomočniški občni zbor zadruga krojačev in krojačic v Ljubljani, se vrši v ponedeljek, dne 24. junija t. l., v Selenburgovi ulici štev. 6, II. nadstr. ob 7. zvečer. Dnevni red: Volitev funkcionarjev. Razno. Z ozirom na važnost tega zborovanja, je polna udeležba z strani pomočnikov in pomočnic dolžnost. — Načelstvo.

— Na ljubljanskih utrakvističnih gimnazijah se bo vršilo vpisovanje v prvi razred v nedeljo, dne 30. junija t. l. od 8.—12. ure dopoldne, sprejemne izkušnje pa bodo v ponedeljek, dne 1. julija od 9. ure naprej. K vpisovanju je prinesiti zadnje ljudskošolsko (obiskovalno) izpričevalo in rojstni (krstni) list; pristojbine znašajo 7 K 60 h.

— Prva drž. gimnazija je v Tomanovi ulici, druga pa sedaj tudi v lastnem poslopiju na Poljanah v Strossmayerjevi ulici. — Sprejemali se bodo učenci tudi v Jameni. — Natančnejša pojasnila, tudi glede morebitne izmenjave učnega načrta in pripadnosti učencev prvi in drugi gimnaziji, dajeta ravnateljstvu.

— Prva javna produkcija goincev »Glasbene Matice« se bo vršila danes v soboto, dne 15. junija, zvečer ob polosmih v »Unionski« dvorani.

— Za Krekov spomenik izkazuje XVI. izkaz od 29. aprila do 25. maja kron 131.118:34.

— Javna varnost v Mostah. V sredo zvečer se je zgodilo v kavarni pri »Malem Slonu« v Mostah, da so madžarski vojaki napadli stražnika z bajoneti in ga ranili tako, da si je moral iskati zdravniške pomoči. V četrtek ponoči pa je neki madžarski vojak kolovratil po glavni cesti z golim bajonetom v roki ter napadal in preganjal civilne ljudi. Več osebam se posrečilo uteči divjaku, nekako ob 1/2 12. pa je dohitel Petra Strniša iz Sela ter ga z bajonetom zabodel v srce tako, da je bil na mestu mrtev. Peter Strniša je bil zelo marljiv mož ter zapuščal ženo s 4 nepreskrbljenimi otroci. Policiji se je sicer posrečilo Madžara aretirati in razorožiti, a ji je pozneje zopet ušel.

— Deželna poslovalnica za oblačila je razposlala po celi deželi prvi blok cenejšega blaga za revne sloje. Izčrpala je s tem polovico svoje zaloge; z ekspedicijo druge polovice se prične takoj in je upati, da bo končana tekem 2 mesecev. S tem bo razposlana vsa zaloga, na razpolago bo potem samo pošiljatev dveh vagonov blaga, ki je že avizirano. V poštev bo prišlo gotovo le malo ljudi, a deželna poslovalnica ne more temu odpomoči, ker je izključno navezana le na pošiljateljstvo, ki jih dobiva od central na Dunaju. Storila je pač vse korake, da pride čim več blaga na Kranjsko, a dobiva vedno le odgovore, da se ne more več odpustiti kar odpade od celotnih zalog v centralah na deželo Kranjsko z ozirom na število njenega prebivalstva. Prebivalstvo naj to dejstvo vpoštevava in prosijo naj samo oni, ki so neobhodno potrebni kakega oblačila. V tem smislu se je že ponovno občinstvo v listih opozarjalo in nerazumljivo je, na kak način se je razširilo navedeno, da je deželna poslovalnica nekaka ve-

lemanufakturna trgovina, pri kateri lahko dobi vsakdo blago vseh vrst po najnižjih cenah. Končno se pripominja, da blaga za perilo sploh nima nič v zalogi in tudi ni pričakovati, da ga kaj dobi.

— Spremembe v šolski službi. Za nadučiteljico na mestni slovenski dekliški šoli v Ljubljani je imenovana učiteljica Frančiška Zemmel. Učiteljica na 4. mestni deški šoli v Ljubljani Frančiška Lunder je promeščena na mestno slovensko dekliško šolo v Ljubljani. Vpokojen je nadučitelj Mihael Poklukar pri Sv. Jakobu ob Savi.

— Imenovanja. Pisarniška pomočnika Jakob Lobe v Novem mestu in Ciril Žargi v Črnomlju sta imenovana za pisarniške oficijante. Pisarniške pomočnice Marija Pfererer v Krškem, Marija Hioke in Ida Vakselj pri deželni vladi v Ljubljani. Ana Cepuder, Fani Komar in Amalija Wrinskele pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani so imenovane za pisarniške oficijantkinje v Ljubljani.

— Razne nezgode. Lokomotiva je prišla in vrgla čuvajevo deklico Sofijo Sevnikovo pri čuvajnici 628 med Ljubljano in Zalogom. Dekle je močno poškodovano na glavi. — V Minšičici je utonila triletna posestnikova hčerka Marija Dragar iz Vevč. — Ponesrečil se je na Zidanem mostu izprevodnik gosp. Leopold Zanesnik iz Ljubljane. Pripeljali so ga v Ljubljano, kjer je kmalu nato umrl.

— Požar. V Podstenju pri Ilirski Bistrici je zgorelo gospodarsko poslopje posestnice Franje Sluge. Škode je 3600 kron.

— Samomor deklice. V mestnem vrtu tržaškem so našli te dni umirajočo mlado deklico. Prenesli so jo v bolnico, kjer se je konstatiralo, da je bila lizol. Kmalu na to je umrla. Zapustila je pismo, naslovljeno na nekoga gospoda, v katerem piše, da je nedolžna, in da ni zakrivila nič tega, česar jo dolži. Samomorilka je služkinja Leopoldina Fabjan, stara 18 let, doma iz Štanjela na Krasu.

— Za begunce. Deželna vlada poslala nam je okle pod pokroviteljstvom Njene ces. in kr. Visokosti nadvojvodine Marije Jožice stoječega pomožnega odbora za begunce z juga, iz katerega je razvideti silno žalostno stanje bivališč katere so našli begunci vrnivši se v svojo goriško-gradiščansko domovino. V tem oklicu prosi pomožni odbor vse človekoljube, da težko prizadetim žrtvam vojske priskočijo na pomoč z raznim orodjem in pohištvo. Deželna vlada se obrača tedaj na Kranjsko prebivalstvo s prošnjo, da skoči na pomoč svojim revnim sosedom. Darovane reči sprejemajo »Posredovalnice za goriške begunce« v Ljubljani, Kranju in Novem mestu. Pripomni se, da je dobrodošla vsaka tudi najmanjša reč, ki se potrebuje v hiši in kuhinji.

— Črna. Vse člane konsumnega društva »Sloga« opozarjamo, da prinese vsak svoje dividendne znamke, vse vrejene po vrednosti s knjižico vred do 30. t. m. v prodajalno, ker se konča ta dan letni računski zaključek. Pozneje prinesene znamke nimajo več veljave.

— Tatvina na železnici. Pretečeni teden je dospela v Maribor velika pošiljatev tobaka in tobačnih izdelkov od tobačne tovarne v Fürstenfeldu. Ko so odstranili plombe in odprli voz, se je izkazalo, da manjka 12 zabojev cigaret, dve bali cigaretne tobaka, ena bala tobaka za pipo in trije zaboji smotk. Voz je prišel iz Fürstenfelda v najkrajšem času. Jasno je, da se je tatvina izvršila v Fürstenfeldu, predno je bil voz plombiran.

— Kot tovarniški delavec v 21 dnevni postrejni zapor. »Arbeiterwille« poroča o naslednjem slučaju: Glasom črnovojniškega legitimacijskega lista z dne 3. januarja 1918 nesposobni vojak Anton Križnik, ki dela pri tvrdki Felten in Guillaume, je dobil dne 12. junija od gospoda podpolkovnika Siegmunda pri raportu »radi prehudega prekoračenja dopusta« 21 dni postrejnega samotnega zapora. Ze kaznen sama na sebi je nekaj strašnega, tem bolj pa še predzgodovina tega slučaja, ki jarko osvetljuje avstrijske pravne razmere. Anton Križnik je Slovenec, star 26 let, nesposoben za vsako vojaško opravilo in je doma iz brežiškega okraja. Njegov oče je posestnik, ima 30 orolov zemlje in dva orala vinograda. Star je preko 70 let in že ves slab in onemogel. Od njegovih treh sinov je padel prvi na bojišču, drugi se nahaja na italijanskem bojišču, tretji pa opravilja vojno službovanje pri tvrdki Felten in Guillaume v Brucku ob Muri. Seveda ne prostovoljno, zakaj brežiško okrajno glavarstvo ga je vpoklicalo in oddalo omenjeni tvrdki za črnovojniškega delavca dne 28. junija 1915. Bolni in 70 let stari oče je na velikem posestvu edini gospodar, kljub temu, da ima dva delazmožna sina, od katerih je omenjeni Anton Križnik nesposoben za vsakršno vojaško službo. Na njegovo prošnjo so mu dovolili od 1. do 21. aprila setveni dopust. Med dopustom

mu je obolel oče, kakor izpričuje to zdravniško izpričevalo. Prijela ga je pljučnica. In ker bi bilo posestvo tako brez gospodarja in nadzorstva je prekoračil njegov sin, vojak, popolnoma upravičeno, rok svojega dopusta in je obenem pismeno in borzovjavno ozvestil tvrdko, kako in kaj se je pripetilo. Dasi je njegov stari oče še vedno težko bolan, je moral njegov sin vseeno nazaj v tovarno; in kakor že omenjeno je dobil kljub vsem označenim in ozira vrednim okolnostim 21 dni postrejnega samotnega zapora. Kakšna ironija! Sedemdesetletni oče, težko bolan, posestvo z zemljo in vinogradom brez moškega varstva in delovnih moči, toda edini sin in opora hiše pa kot tovarniški delavec v 21 dnevni zapor! Torej na posestvu nikdo in tudi v tovarni nikdo! — Pač bi bilo primerno, da se ta slučaj natančno preišče in odpusti mladi mož čimprej mogoče iz zapora ter odpošlje domov.

— Tovarno za celulozo v Halleinu je kupilo ministristvo za trgovino z njenimi posestvi v Beljaku vred za dvanajst milijonov kron.

— Razpust central? Z Dunaja poročajo, da bo vlada dosedanje centrale za živila in krmila preustrojila v državne zavode. Centrala za krmila bo baje razpuščena že prihodnje dni. »Geos« pride v drugi obliki pod upravo prehranjevalnega urada. V novih državnih centralah bodo baje razni nemški poslanci nastavljeni za načelnike.

— Ne 120.000, ampak 150.000 K bo dobival gospod dr. Reichenauer, tako poroča dunajski »Abend«. List pravi dalje, da ne plačuje industrija svojemu duševnemu voditelju nobene letne plače, temveč, da mu je dovolila in priznala le letni »reprezentacijski honorar« 150.000 K. Seveda se bo vsakdo rad odrekel plače pri takem reprezentacijskem honorarju.

— Kapital za ladjedelnice. Z Dunaja poročajo: Preometna banka, akcijska družba »Merkur« in inženir Pick so napravili pogodbo, katere namen je, ustanoviti akcijsko družbo s kapitalom 12 milijonov kron, ki bo zadostoval, da zgradi več ladjedelnic predvsem za trgovske ladje.

— Podpore državnim nastavljenecem. Dunajski uradni list priobčuje odredbo finančnega ministristva z dne 12. junija 1918. glede podpore državnim nastavljenecem vsled izrednih razmer ustvarjenih po vojni in glede podpor vpokojenim državnim nastavljenecem, vdovam in sirotam po državnih nastavljenecih ter osebam, ki uživajo milostne pokojnine. Nova odredba kaže napram dosedanjim določilom nekaj izprememb med njimi določilo, da se smejo ne-oženjeni državni nastavljeneci, ki žive v skupnem gospodinjstvu s prastarši, starši ali sestrami in brati smatrati kot oženjenci brez otrok, če je dokazano, da skrbje v veliki meri za preskrbo teh sorodnikov. Nadalje se uvaja nova kategorija doklad za suplente in visokošolske asistente ozir. visokošolske konstrukterje po izpolnjenem šestnem službovanju in nova kategorija doklad za poduradnike in služe ter nastavljenice iste kategorije. Nadalje za pisarniške oficijante in oficijantkinje, če znašajo njih letna plača oziroma podlaga za pokojnino 1400 do 1800 K ali preko 1800 K. Za vpokojence velja dosedanja izmera.

— Policija ji vzela mast. Iz Zagreba pišejo: Na južnem kolodvoru so prijeli zadnje dni neko gospo, ki je bila tako debela, da je vzbujala sum. Peljali so jo v policijsko stražnico; preiskava je dognala, da izvira njena debelost iz 16 kil slanine, ki jo je imela ovito okoli bokov in telesa, da bi jo utihotapila iz mesta. Blago so zaplenili, gospa pa je odšla brez masti.

— Dovolj kave in sladkorja je še na svetu! Iz Brazilije prinašajo »Financial Times« dne 23. maja vest, da so morale ostati v brazilskih pristaniščih velikanske množine, v celoti osemnajst milijonov vreč kave, ker primanjkuje za razpošiljanje potrebne toneže. Radji tega so prenapolnjene v Santosu, naivnejšem izvoznem pristanišču, vsa skladišča s kavo. Ravnotako poročajo tudi sladkorni trgovci z Manilje in Iloila, da so naložili s sladkorjem že vse ladje, in vendar so še vsa skladišča polna tega blaga. Na tisoče ton je še starih zalog sladkorja.

Vojna.

Dunaj, 14. junija. Uradno se razglašajo: Na italijanski gorski fronti artiljerijski boji. Ob spodnjem toku Piave sta se izjalovila dva italijanska poizvedovalna poskusa. V Albaniji smo po dvanajsturni bitki močan francoski napad krvavo zavrnili. Boja so se udeležile tudi bolgarske čete. Anegleški letalci so napadli Kotor. V zračnem boju je bilo eno sovražno letalo sestreljeno.

Berlin, 14. junija. Iz glavnega stana se poroča: Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Južnozapadno Yperna so Francozi srdito napadli naše pozicije med Vormezele in Vierstraete. Bili so s težkimi izgubami odbiti. Nekoliko častnikov in 150 mož je ostalo v naših rokah. Ob Kemmelu smo izvršili uspešna poizvedovalna podjetja. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Na bojišču južnozapadno Noyona traja artiljerijski boj dalje. Pri Courcellesu in Meryju ter v okolici Matze so Francozi ponovno brez uspeha napali; s težkimi izgubami smo jih vrgli nazaj. Na obeh straneh ceste Soissons-Villers Cokterets smo vdrlji v francoske jarke. Armada generalnega polkovnika Boehma je od 27. maja vpenila 830 topov. Tekom meseca maja smo v zračnem boju sestrelili 413 letal in 23 privezanih balonov; izgubili pa smo 28 privezanih balonov in 180 letal.

Zadnje vesti.

Nemške stranke o položaju.

Dunaj, 14. junija. Današnja plenarna skupščina zveze nemškonacionalne stranke je po dolgotrajni debati soglasno sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da se morajo zbrati vse moči, da se izvaja »zmagovit mir«. Tesno združeni z našimi zavezniki — pravi resolucija — imamo po krasnih uspehih nemških armad v Franciji zagotovljeno odločilno zmago in skorajšen mir, vreden ogromnih žrtev. Resolucija zahteva energičen boj proti vsem poskusom, ki bi mogli zrahljati notranjo uredbo države, ter zagotavlja vlado popolnega zaupanja avstrijskih Nemcev, če bo vztrajala resno in trdno na poti, katero si je načrtala v zadnjem času. Resolucija obžaluje najnovejši preobrat v poljskem vprašanju, ki bi z nagromadenjem za sedaj neizpolnjenih zahtev utegnil onemogočiti parlamentu, da državi da na razpolago neobhodno potrebna sredstva za dokončanje vojne. Nemci so želeli sklicanje parlamenta in ga žele tudi danes. Če pa stranke, in zlasti poljski zastopniki ne izpremene v najkrajšem času svoje stališče, se bo to, kar država potrebuje, zagotovilo tudi brez sodelovanja parlamenta. S to vzvišeno pravico in s podporo nemško-avstrijskega naroda bo država zamogla vztrajati, dokler potek vnanih dogodkov ne bo ugodil pot sporazumljenju s slovanskimi narodi. Za državo je potreben red tudi v narodno mešanih deželah avstrijskega severa in juga. To vprašanje bo rešeno za obe narodnosti na Češkem tedaj, kadar se napravi s trdno odločnostjo red, ki bo omogočal sodelovanje obeh narodov za velike skupne in kulturne ter gospodarske naloge. Na jugu pa se bo napravil red, če se bo postopalo proti državi nevarnim stremljenjem jugoslovanskih politikov z vso odločnostjo. Ako bi bilo delovanje državnega zbora onemogočeno po krivdi nekaterih strank, tedaj naj uporabijo Nemci in vlada ta čas v to, da ne store le tega, kar zahtevajo trenutne potrebe, temveč delajo naj tudi na to, da pripravijo za prihodnjo dobo tako politiko, ki bo združevala vse rodove te države k skupnemu delu. Nato je bila sprejeta soglasno resolucija gospodarskega značaja.

Ukrajinsko zborovanje.

Dunaj, 14. junija. Današnje zborovanje ukrajinskega parlamentarnega zastopstva je enoglasno sprejelo resolucijo, v kateri zahtevajo merodajni faktorji z ozirom na zadnje poljske sklope za predpogoj pozitivnega sodelovanja Ukrajincev v parlamentu, da se brestovski mir končno že v vseh točkah izvede in da se izpolni zahteva ukrajinskega naroda v Avstriji po ustanovitvi posebne ukrajinske krono-

vine. Da bi se skušalo ugoditi od Poljakov zahtevanim predpogojem, moramo odgovoriti kar najstrožje.

Konferenca dr. Wekerleja s Hrvati.

Budimpešta, 14. junija. Konferenca med ministrskim predsednikom dr. Wekerlejem in hrvatskimi politikami je trajala večeraj celi dan do osmih zvečer, ko se je začasno končala. Hrvatski politiki so se vrnili danes v Zagreb. Konferenca se bo, kakor se javlja od zanesljive strani, prihodnji teden nadaljevala. Razpravljalo se je o jugoslovanskem vprašanju.

Obramba Pariza.

Geneve, 14. junija. Francosko časopisje poroča: Foch in Clemenceau sta sklenila, da se Pariz brani do skrajnosti. Z vso silo naj se brani tudi Compiègne, ki zapira dohod do glavnega mesta. Poseben odbor pregleduje pariške utrde. 10.000 mož popravlja stare utrde in gradi nove. Zlasti oborožujejo utrde s silnimi obrambnimi topovi in gradi železni nasip okolo Pariza. V mestu kopičijo živež in grade za prebivalstvo podzemeljska bivališča. V Elyséeju se je vršila konferenca pod predsedstvom Poincaréjevim. Sklenilo se je, da ostane vlada v Parizu. Tvornice, municijske delavnice in vsi vojaški obrati se presele na jug; le nekaj delavnic ostane v Parizu. Žene, starci in otroci se odstranijo iz mesta.

Trgovinska konferenca entente.

Amsterdam, 14. junija. »British News« poročajo iz Londona: Zavezniška parlamentarna trgovinska konferenca bo razpravljala o vprašanju zavezniške trgovinske zveze. Vse ententne vlade bodo morale gledati na to, da preprečijo nemške poskuse, potom volunštva pospeševati svetovno trgovino. Konferenca bo razpravljala o preustrojenju predprodajne pravice v državah zaveznikov. Razen tega bodo govorili tudi o zgradbi kanalskega predora.

Aprovizacija.

Meso na zelene izkaznice B št. 801 do konca prejmejo tranke po znižani ceni vnedeljo, dne 16. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je tale red: od 7. do pol 8. št. 801 do 1000, od pol 8. do 8. št. 1001 do 1200, od 8. do pol 9. št. 1201 do 1400, od pol 9. do 9. št. 1401 do 1600, od 9. do pol 10. št. 1601 do 1800, od pol 10. do 10. št. 1801 do 2000, od 10. do pol 11. št. 2001 do 2200, od pol 11. do 11. št. 2201 do konca.

Prodaja vojnih klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v pondeljek 17. t. m. dopoldne strankam z zeleno izkaznico B od št. 600—800. Vsaka oseba dobi četrt kilograma praških klobas, kilogram stane 4 K.

Sladkor za vkuhanje sadja. Stranke, ki imajo v Ljubljani ali Spodnji Šiški sadne vrtove, ter občekoristni zavodi itd., ki nameravajo vkuhanje sadja, morajo vložiti prošnje za sladkor za vkuhanje sadja najkasneje do 20. junija 1918 v mestni posvetovalnici. Kaj je treba navesti v prošnji, kdo je opravičen do sladkorja za vkuhanje sadja, in kdo mora potrditi resničnost navedb v prošnji, je razvidno iz razglasila, ki je bil objavljen v tukajšnjih dnevnikih dne 13., oziroma 14. junija. Na prepozno vložene prošnje se bode oziralo le v toliko, če bi preostalo po razdelitvi še kaj sladkorja za-

logi. Na nepravilno ali pomanjkljivo sestavljen prošnje se sploh ne bode oziralo, zato naj vsakdo natančno prebere tozadevni razglas. — Zasebne stranke, ki nimajo vrtov, ne smejo vlagati prošenj za sladkor, ker bodo dobile sladkor za vkuhanje sadja na karte, ki se bodo delile meseca julija pri krušnih komisijah. Na vsako sladkorno karto, veljavno za mesec julij, bode dobila vsaka oseba mesto $\frac{3}{4}$ kg skupaj $1\frac{1}{2}$ kg sladkorja. Do večje množine sladkorja zasebne stranke, ki nimajo vrtov, nimajo nikake pravice.

izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani

Stev. 6617.

Razglas.

o uravnavi porabe petroleja za čas do 31. avgusta 1918 v ljubljanskem mestnem okrožju.

Izvršujoč ukaz ces. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 12. aprila 1918, dež. zak. št. 13, odreja mestni magistrat v smislu § 13. cit. sledeče:

A. I. Petrolej za razsvetljavo pri mesečni potrebščini pod 20 litrov je zahtevati pri magistratnem petrolejskem oddelku v mestni posvetovalnici magistrata v Ljubljani.

Upravičenci do petroleja so izključeno le v § 1. cit. navedeni zavodi ter osebe in sicer:

1. industrijska in obrtna podjetja, ki delajo za potrebo vojakov;
2. industrijska in obrtna podjetja, ki z obratno tehničnimi vzroki ne morejo dela prekiniti in ki so vsled tega navezana na ponočno delo;
3. rudarska in toplniška podjetja;
4. javni uradi in zavodi;
5. kmetijski obrati in sicer le za neobhodno potrebo razsvetljanja hlevov, shramb za mleko in sir l. dr.;
6. rokodelci in delavci, ki delajo na domu, in ki potrebujejo petrolejsko razsvetljavo v svojih obrtovališčih, da si zaslužijo svoj živež;
7. delavci in uslužbenci rudarskih, toplniških in municijskih obratov ter javnemu prometu služilnih železnic, ki dokazano ponoči nastopajo ali dokončujejo službo;
8. bolnišnice, hiralnice, tabori za ujetnike in internirance, barake za delavce.

Za drugo uporabo se petrolej nikakor ne bo nakazoval, osobito ne za razsvetljavo stanovnj in stopnje, izvzemši v izvanrednih slučajih sile, n. pr. v slučaju požarni itd.

II. Prošilec za petrolej mora v to svrhu izpolniti posebno vprašalno polo, katero je dobiti brezplačno v mestni posvetovalnici na magistratu, ter v kateri je najtočneje odgovoriti na vsa ondaj stavljen vprašanja.

III. Pravilnost navedb v vprašalni poli mora potrditi in sicer:

1. za industrijska in obrtna podjetja, ki delajo za potrebo vojske c. in kr. uprave vojske;
2. za industrijska in obrtna podjetja, ki z obratno tehničnimi vzroki ne morejo dela prekiniti in ki so vsled tega navezana na ponočno delo, c. kr. obrtno nadzorništvu v Ljubljani;
3. za javne urade in zavode, predstojnik uradnih zavoda;
4. za kmetijske obrate, mestni gospodarski uradniki v Ljubljani;
5. za rokodelce in delavce, ki delajo na domu, ki potrebujejo petrolejsko razsvetljavo v svojih obrtovališčih, da si zaslužijo svoj živež, zadruga prosilca ali tistega delodajalca, za katerega dela prošilec;
6. za vse druge prosilce, tisto mesto, ki se bode sporočilo prosilcu ustmeno v mestni posvetovalnici pri oddaji vprašalne pole;
7. Razventega je v vsakem slučaju doprinesiti tudi potrdilo mestne plinarne in elektrarne, da se v prostorih, v katerih se rabi petrolej, ne nahaja ne plinova in ne električna luč.

IV. O istinitosti navedb v vprašalni poli vršile se bodo pred nakazilom petroleja posebne uradne poizvedbe, od kojih vspeha bode odvisno nakazilo.

B. Prošnje za petrolej v druge svrhe kakor za razsvetljavo, ali za razsvetljavo pri mesečni potrebščini nad 20 litrov, morajo biti sestavljene natančno po določilih § 2. cit. ukaza ter jih je vlagati pri petrolejski centrali na Dunaju, Kipflingerstrasse 29. Te prošnje se morajo predložiti v potrditev magistratnemu petrolejskemu oddelku v mestni posvetovalnici. Potrdila se izdajajo le proti predhodnim poizvedbam glede potrebščine in istinitosti navedb.

Tudi ti prosilci morajo izpolniti gori omenjeno vprašalno polo za petrolej ter jo vložiti v mestni posvetovalnici zajedno z zgoraj omenjeno vlogo na petrolejsko centralo.

C. 1. Ta odredba stopi takoj v veljavo.
2. Napačne napovedbe v vprašalnih polih in prošnjah ter spočetka citiranega ukaza spisani prestopki se bodo najstrožje kazensko zasledovali.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 15. junija 1918.

KINO CENTRAL v deželnem gledališču.

Sobota 15. ob pol 6., 7. in 9. zvečer. — Nedelja 16. ob pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer. — Ponedeljek 17. junija ob pol 6., 7. in 9. zvečer.

Torek 18., sredo 19. in četrtek 20. junija. Vsakokrat ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer.

Nordisk-sporid!

Peter Karvan

Sijajni igrkaz v 4. dejanjih po slavnem romanu „Kamnolet“ GEORGE OHNETA. — V glavni vlogi dunajski dvorni igralec FR. HÖBLING. Izdelek dunaj. umet. indust.

Film, ki je napolnil vsa dunajska kino-gledališča.

Ni za mladino.

Sled prve ljubavi.

Krasen Nordisk-igrokaz.

V glavni vlogi ljubljence občinstva

GUNAR
TOLNÄS

Ni za mladino.

Prvovrstne predstave za mladino

z bogatim sporedom se vrše v soboto 15. ob 4. pop., v nedeljo 16. ob pol 11. dopoldne in 3. pop., v ponedeljek 17. junija ob 4. popoldne. Izredno lepi filmi.